

Gullhedens och Jäderfors förskolor

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Planen omfattar utbildning för barn i åldrarna 1-5 år.

Läsåret 2016-2017

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Gullhedens och Jäderfors förskolor med verksamhet för barn i åldrarna 1-5 år.

Ansvariga för planen

Alla förskollärare och barnskötare vid förskolan ansvarar för att planen efterlevs. Ytterst ansvarig är förskolechef.

Vår vision

Gullhedens och Jäderfors förskolor ska vara fria från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Planen gäller under tidsperioden

2016-10-01 - 2017-09-30

Läsåret

2016-2017

Barnens delaktighet

Barnen har svarat på intervjufrågor.
Samtal med barnen i den dagliga verksamheten.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavare involveras i planen vid de terminsvisa utvecklingssamtalen samt vid föräldramöten och föräldråd. Därutöver är föräldrarna delaktiga vid den dagliga kontakten vid lämning och hämtning av barnen.

Personalens delaktighet

Vid enheten finns en arbetsgrupp med särskilt ansvar för likabehandlingsarbetet. Gruppen representeras av en medarbetare från varje arbetslag.

Förankring av planen

För personalen vid ett verksamhetsmöte, för barnen i den dagliga verksamheten och för vårdnadshavare vid utvecklingssamtal och föräldramöten.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Fjolårets plan utvärderades först avdelningsvis genom samtal, reflektion och analys med utgångspunkt från de målsättningar som satts upp för året. Sedan sammanställdes avdelningarnas utvärdering till en gemensam utvärdering som redovisas nedan.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Medarbetarna vid enheten utvärderade föregående års plan avdelningsvis.

Barnen deltog genom att svara på intervjufrågor inför utvärderingen.

Svarsfrekvensen på den riktade vårdnadshavarenkäten var så låg, att vi endast fick resultat redovisat på kommunnivå. Vårdnadshavarna har haft möjlighet att lämna synpunkter vid utvecklingssamtalen.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Främjande insatser

Mål *Verksamheten ger barnen konkreta redskap för att lösa konflikter.*

Resultat

- Vi har använt oss av öppna frågor, att barnen får möjlighet att tänka ut en lösning själv. t.ex. de som nämns ovan, där barnen själva getts möjlighet att själva tänka ut en lösning. Vi vuxna ställer frågor till barnen för att hjälpa dem att lösa konflikter. Vi använder oss inte av diskussionsfrågor med våra små.
- Alla äldre barns avdelningar har gjort trivselregler tillsammans med barnen, en avdelning har också förtydligat med bilder. Vi har på olika sätt kommit fram till vilka trivselregler som ska gälla:
- Vi har haft olika kompisfrågor där vi t.ex. pratat om hur en bra kompis är och vad man kan göra för att få nya kompisar.
- Vi har haft trivselregelarbete i mindre grupper så att alla barn kunde göra sin röst hörd. Där kunde vi prata med barnen utifrån de olika nivåerna som de är på. Vi fokuserade på vad man får göra på förskolan och hur man är en bra kamrat. Barnen kom fram till att en bra kamrat leker med alla, lär varandra, lyssnar på när de andra pratar. Tillsammans kom vi fram till att vi går inne och springer ute. Pratar högt ute och med låg samtalston inne. Hos många är lekreglerna befästa och de vet hur de ska vara mot varandra. Vi arbetar vidare med de yngsta barnen i gruppen så de fostras in i samma "anda".
- Vid vårterminens början uppdaterade vi reglerna och då tyckte vi att barnen hade blivit duktigare på att berätta om hur man ska vara en bra kompis, de var mycket bättre på att sätta ord på detta om man jämförde med i höstas. De hade många förslag på hur man ska

vara mot varandra. Vi har även gått in mer grundläggande på vad orden betyder och bl.a. diskuterat ordet snäll. Vi hänvisar ofta till reglerna på väggen när det inträffar saker och visar hur man gör förlåt och ger förslag på vad man kan göra istället. Vi gör även tillägg när barnen eller pedagogerna upptäcker att någonting saknas så de hålls "levande".

- Vi har haft olika kompisfrågor där vi t.ex. pratat om hur en bra kompis är och vad man kan göra för att få nya kompisar.
- Vi har haft trivselregelarbete i mindre grupper så att alla barn kunde göra sin röst hörd. Där kunde vi prata med barnen utifrån de olika nivåerna som de är på. Vi fokuserade på vad man får göra på förskolan och hur man är en bra kamrat. Barnen kom fram till att en bra kamrat leker med alla, lär varandra, lyssnar på när de andra pratar. Tillsammans kom vi fram till att vi går inne och springer ute. Pratar högt ute och med låg samtalston inne. Hos många är lekreglerna befästa och de vet hur de ska vara mot varandra. Vi arbetar vidare med de yngsta barnen i gruppen så de fostras in i samma "anda".
- Vid vårterminens början uppdaterade vi reglerna och då tyckte vi att barnen hade blivit duktigare på att berätta om hur man ska vara en bra kompis, de var mycket bättre på att sätta ord på detta om man jämförde med i höstas. De hade många förslag på hur man ska vara mot varandra. Vi har även gått in mer grundläggande på vad orden betyder och bl.a. diskuterat ordet snäll. Vi hänvisar ofta till reglerna på väggen när det inträffar saker och visar hur man gör förlåt och ger förslag på vad man kan göra istället. Vi gör även tillägg när barnen eller pedagogerna upptäcker att någonting saknas så de hålls "levande".
- Vi har samtalat i stor grupp vilka regler vi ska ha för att vara en bra kompis och hur gör en bra kompis. Barnen började med att berätta vad man inte ska göra. Vi ledde dem vidare med följdfrågor som mynnade ut i våra trivselregler. Dessa har våra 4-5 åringar klistrat upp en och en på vårt kompisträd. Alla barn och vuxna har skrivit på med en "hi five". Vi relaterar och kopplar flera ggr varje dag till vårt kompisträd i den dagliga undervisningen. Barnen påminner varandra om kompisträdet.
- Vi har använt oss av ordet hjälpkompis. Vi har varit noggranna med att uppmuntra hjälpsamhet och omtanke om varandra. Vi har gett barnen mycket positiv uppmärksamhet t.ex. i hallen när de hjälper varandra med kläderna eller när de tar hand om de yngre barnen i gruppen på ett fint sätt. Mycket positiv feedback brukar ge en positiv spiral i gruppen som smittar på varandra. Detta har vi arbetat medvetet med.
- Vi ser idag att många av barnen hjälper varandra i det vardagliga på förskolan när vi vuxna inte hinner med. De frågar varandra om de behöver hjälp och är duktiga på att nyttja varandras olika kompetenser. Vi använder oss av ordet hjälpkompis och hjälpsam. Vi använder oss av stopphanden, orden hjälpkompis, hjälpsam.
- De nya barnen använder, precis som övriga barn, stopphand, säger stopp samt visar att de förstår betydelsen av "toppen" och "tummen upp". Ordet Stopp är befäst hos de som gått på avdelningen länge och de yngre barnen i gruppen har blivit introducerade i att använda sin hand för att göra det mer tydligt. Vi har samtalat med barnen om att det är viktigt att de respekterar stoppet.
- Om en konflikt upprepas har vi gjort små rollspel av dessa, för att tydliggöra för barnen. Barnen reagerar starkt då vi gör "fel" och de som känner igen sig i rollspelet visar att de tar till sig.
- Vi använder frågeställningarna för att hjälpa barnen sätta ord på vad som händer i konflikt och hjälpa dem att reda ut vad som hänt. Barnen har många förslag på hur man tröstar kompisar t.ex. genom att krama, blåsa eller säga förlåt. Då det ofta uppstod konflikter vid t.ex. köbildningar, införde vi "parcermoni" när vi skulle gå till matsalen.
- Genom att vi har gjorde kartläggning i mitten av läsåret såg vi att en förändring skett i barngruppen. Barnen har börjat leka flera tillsammans jämfört med i början av arbetet. Barnen säger inte lika ofta "du får inte vara med" utan de börjar säga "vill du vara med och leka?" eller "du kan få leka med mig" till den som inte har någon att leka med. Bland de

Yngre barnen knuffas det inte lika ofta som tidigare. Vi har även hört att barnen "undervisat" varandra om hur man ska göra om någon inte lyssnar i den fria leken. Många av de äldre barnen i gruppen kan tala om hur man ska lösa konflikter med kompisar. Vi pedagoger anser att vi har en god stämning i barngruppen. Det förekommer inte så mycket konflikter och de är duktiga på att hjälpa varandra och att samspela.

- Vi vuxna har genom observationer och intervjuer blivit mera medvetna om var konfliktsituationerna uppstår, och befinner oss där för att förebygga.
- Vi bekräftar alltid varandra tydligt med hej, hejdå och ögonkontakt, vi kramas och är nära varandra och det har gett trygghet och respekt.
- Vi använder också oss av teckenstöd i gruppen, så att alla kan bli/göra sig förstådd.

Främja likabehandling oavsett kön

Mål *Verksamheten ger förutsättningar för barnen att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa könsroller.*

Resultat

- Alla avdelningar har läst litteratur med barnen där vi diskuterat vad pojkar och flickor leker med eller vilka roller de har när de leker. Barnen har ofta kloka åsikter om detta och tycker att man ska få leka med vem man vill och vilka lekar man vill. Några arbetslag har inte fått några reflektioner alls.
- Alla avdelningar uppmuntrar alla barn att leka med olika material oavsett kön och ser att de ofta väljer aktiviteter utifrån icke traditionella könsmönster eller könsroller. Vi pratar om att alla är kompisar oavsett kön och ser att barnen leker mycket blandat på avdelningen, killarna och tjejerna har många gemensamma intressen. Många har sin bästa vän i det motsatta könet. En avdelning har ett tema som är byggt på barnens intressen (Daidalos labyrint) där dom erbjuder könsneutrala lärmiljöer och könsneutralt material där grupper och par (blandat pojkar och flickor) samarbetat för att lösa olika uppgifter. Många avdelningar erbjuder barnen aktiviteter i olika grupper där vi blandar ålder och kön. På de yngre avdelningarna hjälper vi barnen i leken och erbjuder aktiviteter så att de vet vad de kan välja och hur man gör.
- Vi har fortsatt att ibland inför utflykt haft parcermoni för att ge barnen möjlighet att hålla andra i handen än de själva brukar välja. Då vi sett att en del har jobbigt med att gå kille-tjej t.ex. till matsalen, har vi utmanat barnen till att göra det och vi ser nu genom våra observationer att det gett resultat.
- Diskuterat killfärg/tjefärg. Är det någon skillnad? Finns det särskilda killfärger/tjefärger? När vi ställt frågan till barngruppen har vi sett att det är de äldre pojkarna som haft "problem" med detta. Även här har de utmanats till att tänka annorlunda och vi tycker oss se ett resultat av vårt arbete.
- Vi vuxna reflekterar över hur vi uttrycker oss. Vi pratat ofta om att det är bra att vara olika och att våra olikheter är en tillgång.
- Vi har haft diskussionsfrågor som ligger till grund för samtal med barnen. Dessa samtal har vi haft på barnråd, vid matbordet eller i samlingar.

Främja likabehandling oavsett könsidentitet eller köns uttryck samt sexuell läggning

Mål *Verksamheten synliggör och bejaktar olika familjekonstellationer och utmanar barnens (och vår egen) bild av hur en pojke, man/flicka, kvinna kan välja att se ut.*

Resultat

- Vi har haft en del prat med barnen om att man kan vara kär i vilken person som helst. Dessa diskussioner har vi fångat i den fria leken eller läst litteratur om detta och samtalat utifrån det. Vi har läst böcker om t.ex. Kenta som hellre vill gå i kjol och leka med dockor än spela fotboll. Barnen håller oftast med om att man får ha vilka kläder man vill eller tycka om den man vill, men det är svårt att veta om de alltid har de åsikterna i alla situationer. Ibland kan man ändå höra någon säga att "min storebror kan ju inte ha kjol för han är kille". Då får man ta den diskussionen direkt när det är aktuellt. Barnen är så väldigt i stunden, men vi kan i alla fall hoppas att vi långsiktigt sår ett frö hos dem om att alla har rätt att vara som de är.
- När barnen har lekt mamma-pappa-barn har vi frågat barnen om det kan vara två mammor och ingen pappa. De flesta tycker att det är helt okej, medan andra barn vänligt men bestämt säger att det inte fungerar så. Vi har då förklarat att det finns flicka-flicka/pojke-pojke som kan vara kär i varandra.
- När barnen använder sig av utklädningskläderna ser vi att det är framförallt de yngre barnen som vågar använda sig av alla kläderna. När de kommer upp i åldrarna väljer de kläder efter rollen de har i leken.
- Vi känner att vi borde köpa in litteratur som handlar om olika familjekonstellationer.

Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Mål *Verksamheten stöttar barnen i att känna stolthet över sig själva och sin etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.*

Resultat

- Vi erbjuder barnen på våra avdelningar att vara med när vi firar vissa traditioner och liknande såsom: alla hjärtans dag, påsk, valborgsmässoafton (hälsar våren välkommen), midsommar, halloween, lucia, jul, barnens egna födelsedagar och självklart varje avdelnings egen sommarfest.
- Alla barnen inspireras till att lära sig ord på olika språk. Vi räknar och samtalar om vad olika saker heter i vardagen, detta oavsett om det finns barn med olika nationaliteter på avdelningarna eller inte. När barnen rest till något annat land visar de gärna bilder och berättar om vad de upplevt i samlingsen. Barnen är nyfikna på andra länder och samtalar gärna om det.
- I vardagen har vi pratat om människor som flyr till Sverige från andra länder, t.ex. Syrien och varför de inte kan bo kvar i sitt hemland. Dessa diskussioner påbörjas av barnen själva eller kan utmynnas från någonting man läst eller hört. När de visar intresse så fångar vi stunderna.

Främja likabehandling oavsett funktionsnedsättning

Mål *Verksamheten anpassas med hänsyn till barns olika förutsättningar.*

Resultat

- Vi har tillsammans med skolan tittat på när Jappz uppträdde i gymnastiksalen, efter den konserten konstaterade flertalet av barnen att vi är olika! Några tyckte det var konstigt med att några satt i rullstol. Vi har pratat om olikheter. Vi har haft en blind prao-elev hos oss, som visade hur man läser när man är blind. Hon läste även sagor för barnen. Vi ser att barnen reflekterat detta i sin lek.
- Vi arbetar med tecken, bildstöd och dagsschema, dvs. tydliggörande pedagogik för att kunna ge alla barn det stöd de behöver. Vi arbetar oftast i mindre grupper så alla hänger med att förstå instruktioner och uppgifter. Vi anpassar verksamheten med en medveten planering, tydliga strategier och konsekvent förhållningssätt, resurs, hjälpmedel, föremål -och teckenstöd, efter de behov som finns i gruppen. Vi tycker detta har fungerat bra, men vi har kontinuerligt diskuterat i arbetslaget och gjort förändringar när vi sett att saker behövt förbättras. Vi uppmuntrar barnen att utmana sig själva genom att erbjuda aktiviteter de tidigare inte vågat göra, gå till skogen/IP, pott-träna, gå på toaletten, klä sig själv, ta mat osv.
- Vi har även fått extra kunskaper i detta genom en pedagogutbildning på "Bryggan" samt genom stöd av vår specialpedagog.

Främja likabehandling oavsett ålder

Mål *Verksamheten skapar förutsättningar för barnen att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar som baseras på ålder.*

Resultat

- På samtliga avdelningar är det tillåtet att leka med allt material. Dock behövs det vuxentillsyn när de yngre barnen använder sig av spik, hammare, pärlor och annat material som de inte har lärt sig använda. Vi vuxna är med och visar barnen hur de kan använda sig av materialet.
- Alla avdelningar använder sig av någon form av gruppindelning. Grupperna har namn som Hajarna, Hästarna, Kaniner, Björnar, Äventyrarna eller efter de vuxnas namn. Namnen har kommit till genom att barnen har fått röstat fram vad grupperna skulle heta. En avdelning använder sig dock av barnens åldrar som indelning. Detta funderar de att ändra på. I grupperna är barnen indelade efter mognad, kunskap och intressen. På så vis kan vi utmana och lägga aktiviteterna på deras nivå.

Förebyggande åtgärder

Rätten till lek (kränkande behandling och ålder)

Mål *Varje barn får vara med i lek på sina villkor.*

Resultat

- I förskolan har vi intervjuat barnen om vad de tycker om att leka med på förskolan, om vilka deras kompisar är och om de upplever att de alltid får vara med. Alla kunde nämna både lekar och kompisar som de tyckte om. Några få sade att de inte får vara med ibland för vissa barn och detta är vi vuxna nu mer observanta på i den fria leken. Konflikter kan uppstå och det gäller för oss att vara med när bollen sätts i rullning. Om/när vi stöter på detta, så frågar vi - hur skulle du/ni känna om det skulle hända dej/er?
- Pedagogerna på förskolan lyssnar på barnens förslag och stöttar de som behöver hjälp att starta leken, deltar i barnens lekar och är medupptäckande pedagoger.
- Tillsammans med barnen har vi anpassat miljön, för att utveckla lek och individerna vidare. Detta så att alla ska kunna ha samma möjligheter och göra sina egna val under dagen. Vi vuxna har delat upp oss och finns närvarande och stöttar barnen i leken. När vi har bytt ut olika lekmaterial, ser vi att det blir nya infallsvinklar i leken och barnen kan stanna längre i leken.
- Vi har lånat böcker på biblioteket, om hur man är en bra kompis, som vi läst och samtalat om. Barnen på avdelningarna kan berätta om hur en bra kompis bör vara och de flesta kan applicera detta i leken under dagarna.
- Barnen övas i de demokratiska grundprinciperna genom att prata om mitt, ditt och vårt. Att man ska säga vad man tycker, men att man inte alltid får som man vill.
- Tillsammans med barnen har vi tagit fram trivselregler på förskolan. Vi relaterar och kopplar flera ggr varje dag till våra trivselregler i den dagliga undervisningen.

Rätten att säga samt acceptera ett nej/stopp (kränkande behandling)

Mål *Förskolans verksamhet stärker varje barns förmåga att säga ifrån/säga nej samt acceptera ett nej/stopp*

Resultat

- Alla avdelningar använder sig av stopphand, stopp. Vi uppmuntrar alla barn att säga ifrån när något känns fel, använda stopphanden och på så vis visa vad man vill och inte vill.
- Det har blivit ett redskap för barnen att säga "nej" eller "här går min gräns". Vi för en dialog med barnen om vad stopp innebär och uppmanar barnen att berätta varför de säger stopp. Med de äldre barnen hänvisar och samtalar vi om vad vi kommit överens om på vårt kompisråd. Ordet Stopp är befäst hos de som gått på avdelningen länge, vi kan fortsätta arbeta vidare med de yngre barnen i gruppen även fastän vi ser att de nya snabbt tar efter.
- Vi samtalar mycket över vikten av att lyssna på varandra och acceptera ett stopp. Detta att kunna acceptera ett stopp tas emot väldigt olika av alla barn.
- Vi uppmuntrar barnen till att säga vad de tycker, men att man inte alltid får som man vill.
- Vi använder rollspel på vissa avdelningar för att tydliggöra olika konfliktsituationer. Där får barnen få komma med förslag på lösningar.
- De flesta barn säger i intervjufrågor att de väljer att säga stopp om en konflikt uppstår.

Smågrupper (kränkande behandling)

Mål *Varje barn upplever att de är trygga i sin barngrupp.*

Resultat

- Under stora delar av dagen är barnen indelade i mindre grupper där vi blandar ålder och kön i planerade eller fria aktiviteter, både på förmiddagar och eftermiddagar. Vi är även indelade under rutinsituationer såsom samlingar, lunch och vilor/sagostund. Alla ges och får individuell uppmärksamhet, möjlighet att uttrycka sig, samspela med varandra samt vänta in varandra. Vi förebygger genom att vi pedagoger fördelar oss väl i barngruppen. Vi vet genom observationer och intervjuer vart kränkningar kan uppstå.
- Vi vuxna väljer medvetet att inte vara på samma plats, då väljer barnen själva att vara på olika ställen. Här får vi en naturlig delning av gruppen. Barnen blir uppdelade i mindre grupper vid vardagsrutiner och vuxenledda aktiviteter.
- På samlingen räknar vi upp även de som är borta. I våra observationer har vi då sett att barnen blir allt duktigare på att se vem/vilka som saknas och alla barnen får känna sig "saknade/nämnda" även fast de inte är i förskolan.

Konfliktlösning i lek (kränkande behandling)

Mål *Förskolans verksamhet ger barnen olika verktyg till konfliktlösning*

Resultat

- Många av barnen i gruppen kan tala om hur man ska lösa konflikter med kompisar. Vi hör även barnen "undervisa" varandra om hur man ska göra om någon inte lyssnar eller om hur man turas om i leken. Detta är svårare för de yngsta barnen i gruppen då de fortfarande är mycket jagcentrerade, men våra äldre i gruppen är bra förebilder för sina kompisar och hjälper oss pedagoger med att visa hur man kan göra. Vi använder frågeställningarna för att få en bild av vad som hänt vid konflikt och för att öva barnen i att återberätta och reflektera.
- Vi använder oss av frågeställningarna som nämns ovan. Är noga med att alla inblandade får säga sin version av det hela. Tid för barnens egen reflektion är viktig. Vi kopplar tillbaka till våra trivselregler om hur man ska vara en bra kompis, vilka barnen är väl förtrogna med.
- Varje barn yttrar sig fritt och har rätten till sina egna tankar. Vi som personal och vuxna visar hänsyn mot varandra och mot barnen både i ord och i handlingar och genom att lyssna och respektera deras åsikter och tankar. I leken lär sig barnen att ta hänsyn gentemot kompisarna. Vi använder oss av rollspel för att tydliggöra och där barnen får komma med förslag på lösningar. Barnen har ställts inför olika dilemman som de ska försöka lösa.
- Vi uppmuntrar barnen att säga ifrån när något känns fel, använda stopphanden och på så vis visa vad man vill och inte vill. Vi för en dialog med barnen om vad stopp innebär och uppmuntrar barnen att berätta varför de säger stopp.
- Vi uppmuntrar barnen i vardagliga situationer att hjälpa varandra och lösa konflikter själva, där använder vi oss av hjälpkompis, stopphand, stopp, toppen och tummen upp. många av

barnen tog snabbt efter oss vuxna i höstas och det spred sig i barngruppen, de nya barnen introducerades snabbt med dessa verktyg.

Inventarier anpassade till förskolebarnen (ålder)

Mål *Förskolans verksamhet har inventarier som är anpassade för de barn som ska använda dem.*

Resultat

- Vi har tillsammans med barnen kontinuerligt anpassat miljön, för att utveckla lek och individerna vidare. Mycket material finns framme, men till visst material krävs vuxenstöd.
- På en avdelning är inte toaletterna optimala, då det är fullstor toalettstol och handfat samt att de sitter i vuxenhöjd. Det är bättre med små/låga än att använda pallar för att nå överallt.
- En avdelning äter frukost och lunch i skolans matsal, vilken inte är anpassad för barn i åldersgruppen 3 – 5 år.

Gemensamt förhållningssätt (kränkande behandling)

Mål *I förskolan möts barnen av vuxna som har ett gemensamt förhållningssätt kring förskolans rutinsituationer och regler.*

Resultat

- Det arbetas lite olika på våra avdelningar. Några upplever att de har tid till reflektioner, medan andra inte tycker det.
- En avdelning känner att de inte hinner prata om "allt", vilket gör att de ibland agerar olika i olika situationer. De andra avdelningarna har samtal och reflektioner dagligen och under mötestid.
- Vi bekräftar varandra tydligt med hej, hejdå och ögonkontakt.
- Gemensamt för alla avdelningar är att arbetet med frågorna och målen i likabehandlingsplanen behöver göras mer synligt.

Främjande insatser

Främjande arbete mot kränkande behandling

Mål och uppföljning

Verksamheten ger barnen konkreta redskap för att umgås med andra utan att kränkning uppstår samt lösa konflikter.

Uppföljning sker på verksamhetsuppföljning varannan månad.

Insatser

- Vi använder diskussionsfrågor med barnen (ligger under likabehandlingsfliken i Edwise)
- Trivselregler görs tillsammans med barnen på varje äldre barns- avdelning i september
- Vi vuxna introducerar orden "hjälpkompis" och "hjälpasam" samt samtalar med barnen om vad orden betyder.
- Vi vuxna fortsätter med och introducerar nya barn i att kommunicera med "stoppand" samt ordet "stopp" och "toppen" tillsammans med "tummen upp"
- Vi vuxna använder samma frågeställningar på alla avdelningar där då barnen ges möjlighet att sätta ord på händelsen i konflikt:- Vad hände?- Hur tänkte du/ni då?- Hur kände du/ni då?- hur skulle du/ni kunna göra istället?

Ansvar: Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart: 170930

Främja likabehandling oavsett kön

Mål och uppföljning

Verksamheten ger förutsättningar för barnen att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa könsroller.

Uppföljning sker på verksamhetsuppföljning varannan månad.

Insats

- Vi lånar genusutmanande böcker på biblioteket.
- Vi erbjuder varierade aktiviteter, material och lärmiljöer till barnen oavsett kön.
- Vi pedagoger tänker på hur vi uttrycker oss i de dagliga samtalet med barn och vårdnadshavare
- Vi använder diskussionsfrågor med barnen (ligger under likabehandlingsfliken i Edwise)

Ansvar: Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart: 170930

Främja likabehandling oavsett könsidentitet eller könsuttryck samt sexuell läggning

Mål och uppföljning

Verksamheten synliggör och bejakar olika familjekonstellationer och utmanar barnens (och vår egen) bild av hur en pojke, man/flicka, kvinna kan välja att se ut.

Uppföljning sker på verksamhetsuppföljning varannan månad.

Insats

- Vi lånar böcker på biblioteket samt hämtar material från internet.
- Vi samtalar med barnen om olika familjekonstellationer samt hur man som pojke, man/flicka, kvinna kan välja att se ut.
- Vi använder diskussionsfrågor med barnen (ligger under likabehandlingsfliken i Edwise).

Ansvar: Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart: 170930

Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Verksamheten stöttar barnen i att känna stolthet över sig själva och sin etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Uppföljning sker på verksamhetsuppföljning varannan månad.

Insats

- Vi använder diskussionsfrågor med barnen (ligger under likabehandlingsfliken i Edwise)
- Vi erbjuder barnen att delta i olika aktiviteter, fester och traditioner.
- Vi visar genom böcker, film, sång och musik om olika etniska bakgrunder, kulturer och religioner även om de inte är representerade i våra barngrupper.

Ansvar: Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart: 170930

Främja likabehandling oavsett funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Verksamheten anpassas med hänsyn till barns olika förutsättningar.

Uppföljning sker på verksamhetsuppföljning varannan månad.

Insats

- Vi använder diskussionsfrågor med barnen (ligger under likabehandlingsfliken i Edwise)
- Genomtänkt planering av de gemensamma aktiviteter vi väljer och hur vi utformar aktiviteterna för att alla barn ska kunna delta på sina villkor t.ex. hitta sätt för att delta i leken och delta i utflykter.
- All förskollärare och barnskötare fortbildar sig i teckenstöd och använder dessa i undervisningen.
- Alla avdelningar använder sig av dagsschema som stöd i undervisningen.
- Vi tar hjälp av specialpedagog vid behov.

Ansvar: Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart: 170930

Främja likabehandling oavsett ålder

Mål och uppföljning

Verksamheten skapar förutsättningar för barnen att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar som baseras på ålder.

Uppföljning sker på verksamhetsuppföljning varannan månad.

Insats

- Vi använder diskussionsfrågor med barnen (ligger under likabehandlingsfliken i Edwise)
- Vi benämner gruppindelningar på barnen med namn som inte har med ålder att göra.
- Vi erbjuder aktiviteter som är anpassade till barnens förmågor, behov och intressen.

Ansvar: Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart: 170930

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Genom observationer i verksamheten, intervjufrågor till barnen, kontinuerlig dialog med vårdnadshavarna. Brukarenkät (dock för få svar för att förskolan skulle få del av resultaten).

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur barn och vårdnadshavare har involverats i kartläggningen

Barnen: Genom att svara på kartläggningsfrågorna samt när de spontant berättar något.

Vårdnadshavare: Genom brukarenkäten. Daglig kontakt med möjlighet att berätta/ställa frågor.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Utifrån diskrimineringsgrunderna samt trakasserier och kränkande behandling har personalen:

- Observerat barngruppen
- Intervjuat barnen
- Fört dialog i sitt arbetslag
- Samlats i arbetsgrupp bestående av en pedagog från varje avdelning för sammanställning och dialog kring kartläggning som genomförts.

Resultat och analys

- I observationer och samtal med barnen fick vi reda på att det förekommer att de inte får vara med i de lekar de vill.
- I observationer har det framkommit att det förekommer konflikter i barngrupperna när de vill ha samma lekmaterial. Nya barn behöver få tillgång till verktyg för att säga ifrån och lösa konflikter samt repeteras för de barn som redan gått i förskolan. Det blir nya gruppkonstellationer varje höst.
- I observationer och samtal har det framkommit att det förekommer att barn inte accepterar ett nej/stopp från annat barn.
- I reflektion i personalgruppen har framkommit att flera avdelningar behöver diskutera fram ett gemensamt förhållningssätt kring rutinsituationer och regler för att skapa en trygg miljö för varje barn.
- Observationer visar att risk för kränkningar uppstår när många barn är samlade tillsammans på liten yta.
- **Kartläggningen visar att inventarierna i flera fall inte anpassade till barnens storlek och ålder.**
- Vi har observerat att vissa barn inte "tar utrymme" och backar undan medan andra barn har svårt att vänta på sin tur och "tar den andres utrymme".
- Det förekommer att barn nyp och bits
- I observationer framkommer att en del barn som inte har ett utvecklat ordförråd ibland blir missförstådda.

Förebyggande åtgärder

Rätten till lek (kränkande behandling och ålder)

Mål och uppföljning

Förskolans verksamhet utformas så att varje barn får vara med i lek på sina villkor.

Följs upp med barnintervjuer 1 gång/termin samt varje månad på personalens verksamhetsträffar.

Åtgärd

Vuxenstöd i start av lek, i samband med inträde i pågående lek, som lekpartner. Trivselregler kring lek skapas tillsammans med barnen.

Motivera åtgärd

I observationer och samtal med barnen fick vi reda på att det förekommer att de inte får vara med i de lekar de vill.

Ansvarig Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart: Senast 170930

Rätten att säga samt acceptera ett nej/stopp (kränkande behandling)

Mål och uppföljning

Förskolans verksamhet stärker varje barns förmåga att säga ifrån/säga nej samt acceptera ett nej/stopp

Följs upp med barnintervjuer 1 ggn/termin samt varje månad på personalens verksamhetsträffar.

Åtgärd

Vi fortsätter att arbeta med att stärka barnens användande av ordet "stopp" och stopphanden som betyder nej, samt introducerar det för nya barn i barngruppen. Vi samtalar med barnen om att ett nej är ett nej.

Motivera åtgärd

I observationer och samtal har det kommit fram att det förekommer att barn inte accepterar ett nej/stopp från annat barn. Det som fungerade i våras behöver arbetas med igen p.g.a nya gruppkonstellationer.

Ansvarig Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart: Senast 170930

Smågrupper (kränkande behandling)

Mål och uppföljning

Förskolans verksamhet utformas så att varje barn upplever att de är trygga i sin barngrupp. Uppföljning genom barnintervjuer 1 ggn/termin samt på personalens verksamhetsträffar varje månad.

Åtgärd

Förskolans verksamhet organiseras så att varje barn får möjlighet att ingå i mindre grupper delar av dagen.

Motivera åtgärd

Intervjuer och observationer visar att risk för kränkningar uppstår när många barn är samlade tillsammans på liten yta.

Ansvarig

Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart 170930

Konfliktlösning i lek (kränkande behandling)

Mål och uppföljning

Förskolans verksamhet ger barnen olika verktyg till konfliktlösning. Följs upp med barnintervjuer 1 ggn/termin samt varje månad på personalens verksamhetsträffar.

Åtgärd

Vuxenstöd vid konflikter där vi samtalar med barnen om att dela med sig, lyssna på varandra, turtagning.

Använda samma frågeställningar på alla avdelningar där då barnen ges möjlighet att sätta ord på händelsen i konflikt:- Vad hände?- Hur tänkte du/ni då?- Hur kände du/ni då?- hur skulle du/ni kunna göra istället?

Motivera åtgärd

I observationer har det framkommit att det förekommer konflikter i barngrupperna när de vill ha samma lekmaterial. Nya barn behöver få tillgång till verktyg för att säga ifrån och lösa konflikter samt repeteras för de barn som redan gått i förskolan. Det blir nya gruppkonstellationer varje höst.

Ansvarig Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart 170930

Inventarier anpassade till förskolebarnen (ålder)

Mål och uppföljning

Förskolans verksamhet har inventarier som är anpassade för de barn som ska använda dem.

Åtgärd

Anpassning av de inventarier som i dagsläget ej är anpassade för de barn som vistas i förskolans verksamhet.

Motivera åtgärd Se kartläggningen

Ansvarig Förskolechef

Datum när det ska vara klart 20151231

Gemensamt förhållningssätt (kränkande behandling)

Mål och uppföljning

I förskolan möts barnen av vuxna som har ett gemensamt förhållningssätt kring förskolans rutinsituationer och regler.

Följs upp med barnintervjuer 1 ggn/termin samt varje månad på personalens verksamhetsträffar.

Åtgärd

Konstruktiva diskussioner som leder till gemensamma förhållningsregler.

Tidigare regler omprövas vid behov och ändras i gemensam överenskommelse.

Görs synliga för ny personal och vikarier.

Motivera åtgärd

I reflektion i personalgruppen har framkommit att flera avdelningar behöver diskutera fram ett gemensamt förhållningssätt kring rutinsituationer och regler för att skapa en trygg miljö för varje barn.

Ansvarig Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart 170930

Rätten att uttrycka sig och bli förstådd (kränkande behandling)

Mål och uppföljning

Förskolans verksamhet utformas så att alla barn ges möjlighet att uttrycka sig och bli förstådda.

Följs upp på personalens verksamhetsmöte varje månad.

Åtgärd

All personal ska fortbildas i AKK under ht-16 .

All personal använder sig av AKK.

AKK implementeras i barngruppen.

Motivera åtgärd

I observationer framkommer att en del barn som inte har ett utvecklat ordförråd ibland blir missförstådda.

Ansvarig Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart 170930

Rätt till sin egen kropp (kränkande behandling)

Mål och uppföljning

Förskolans verksamhet utformas så att inget barn utsätts för fysisk kroppsskada av annat barn.

Följs upp på personalens verksamhetsmöte varje månad.

Åtgärd

Kartläggning av när och hur situationen uppstår samt vad som kan ligga bakom.

Fördela uppsiktsansvaret inom personalgruppen.

Strukturera upp verksamheten för att minimera risksituationer.

Vi arbetar med positiv förstärkning för att bryta mönster.

Vid behov ta hjälp av specialpedagog.

Motivera åtgärd

Det förekommer att barn nyper, biter, knuffar och slår andra barn.

Ansvarig Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart 170930

Varje barns rätt att få ta plats (kränkande behandling)

Mål och uppföljning

Förskolans verksamhet utformas så att alla barn ges förutsättning att våga stå upp för sig själv.

Följs upp på personalens verksamhetsmöte varje månad.

Åtgärd

Vi arbetar aktivt med våra trivselregler.

Vi arbetar med positiv förstärkning.

Vi delar in barnen i mindre grupper.

Vi uppmuntrar försiktiga och tillbakadragna barn att ta plats.

Motivera åtgärd

Vi har observerat att vissa barn inte "tar/får utrymme" och backar undan medan andra barn har svårt att vänta på sin tur och "tar den andres utrymme".

Ansvarig Alla förskollärare och barnskötare i varje arbetslag

Datum när det ska vara klart 170930

Rutiner för akuta situationer

Policy

- Gullhedens och Jäderfors förskolor det inte förekomma diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.
- All personal i verksamheten har gemensamt ansvar gentemot anmälningsplikten.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Närvarande pedagoger håller god uppsikt över barnen både inom- och utomhus.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

- Barnen kan vända sig till den pedagog de känner förtroende för.
- Vårdnadshavare kan vända sig till sin ansvarspedagog eller någon annan i arbetslaget som den känner förtroende för.
- Vårdnadshavare kan alltid vända sig till förskolechef, tfn. 0290-335 64.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Om kränkning mellan barn uppstår agerar vi på följande sätt:

- Alla vuxna som ser, hör eller bevittnar ett kränkande beteende ska reagera med samtal med de berörda barnen.
- Vårdnadshavare informeras om vad som hänt vid den dagliga kontakten.

Vid enstaka kränkning:

- Ansvarig pedagog samtalar med de inblandade barnen samt med deras vårdnadshavare.

Vid upprepade kränkningar:

- Personal och vårdnadshavare träffas och beslutar om en lösning och bestämmer tid för uppföljningssamtal.
- Deltagande pedagog dokumenterar händelsen samt den överenskommelse som görs.
- Dokumentation förvaras hos förskolechef.

Om kränkningar fortsätter:

- Rapport till förskolechef, som kontaktar vårdnadshavare. Efter dialog med vårdnadshavare beslutas om vidare åtgärder och uppföljning.
- Ansvarig för att åtgärder genomförs, dokumentation skrivs och förvaring av dokumentation är förskolechef.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal eller andra vuxna

- Vi tar barnens parti genom att alltid hävda barnets okränkbarhet.
- Samtlig personal som ser, hör eller bevittnar ett kränkande beteende ska ta upp händelsen vid lämpligt tillfälle, så snart som möjligt, med den det berör.
- Den som sett och/eller hört anmäler detta till förskolechef på avsedd blankett.

Vid enstaka händelse:

- Kontakta alltid förskolechef.
- Förskolechef samtalar med den berörde som får ge sin version av händelsen. Förskolechef beslutar om eventuella åtgärder och uppföljning.
- Ansvarig för att åtgärder genomförs, dokumentation skrivs och förvaring av dokumentation är förskolechef.

Om kränkningar fortsätter:

- Ta skyndsamt kontakt med förskolechef som efter dialog med vårdnadshavare beslutar om vidare åtgärder och uppföljning.
- Ansvarig för att åtgärder genomförs, dokumentation skrivs och förvaring av dokumentation är förskolechef.

Om grov kränkning sker:

- Ta genast kontakt med förskolechef, som beslutar om eventuell anmälan till socialtjänst eller polis.
- Förskolechef informerar vårdnadshavaren.
- Ansvarig för att åtgärder genomförs, dokumentation skrivs och förvaring av dokumentation är förskolechef.
- Förskolechef anmäler till skolformschef för förskolan.

Rutiner för uppföljning

- Uppföljning av kränkningar och diskriminering görs av förskolechef inom 4 veckor efter anmälan.

Rutiner för dokumentation

- Alla dokumentation sker på avsedda blanketter och i enlighet med Kunskapsförvaltningens rutiner.
- All dokumentation förvaras hos förskolechef.

Incidentrapport skrivs

- Vid allvarigare händelse som kräver mer ingripande åtgärder än tillsägelser eller kortare samtal med barnen/personalen för att reda upp situationen. I rapporten anges vilken diskrimineringsgrund som avses.

Ansvarsförhållande

- **Samtlig personal i verksamheten** som ser när barn utsätts för diskriminering eller kränkande behandling ansvarar för att rapportera det till förskolechef, samma dag (blankett 1).
- **Förskolechef** inleder utredning för att förhindra att trakasserier och kränkningar sker i framtiden enligt SL 6 kap. 10§, samma dag.
- **Förskolechef** träffar ansvarig förskollärare/barnskötare och dokumenterar händelsen samt planerade åtgärder (blankett 2), senast dagen efter händelsen.
- **Förskolechef** rapporterar till skolformschef för förskolan, senast tre dagar efter händelsen (blankett 3).
- **Skolformschef för förskolan** rapporterar till huvudmannen, senast fyra dagar efter händelsen (blankett 3).

Rapportering och dokumentation sker på avsedda blanketter som finns på intranätet.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon måtta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Myndigheten för delaktighets beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi, som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan, tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon, i negativa ordalag, kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]